

Urejanje šolskega časopisa: primer Vrhovski šolar

Tina Lipovšek Željko, prof. slovenskega jezika in književnosti, OŠ Vrhovci

V članku je prikazan primer dobre prakse, kako urejati šolski časopis na primeru Vrhovskega šolarja. Kot učiteljica slovenščine sem sama brez poprejšnjih izkušenj prevzela delo urednice. Slavisti naj bi imeli čut za presojanje literarne vrednosti besedil ter slovnično znanje, ki zna biti v pomoč. Je pa seveda urednikovanje precej več kot to. Ker se učimo iz svojih in tujih izkušenj, sem iskala načine, kako uredniško delo postaviti v tekočo dejavnost, ki jo lahko vedno znova ponavljam. Delo in način, ki ga sama opravljam že vrsto let, sta se za doseženi cilj izkazala kot optimalna.

Uvod

Čim učinkovitejše sodelovanje z učenci, praktični nasveti za urejanje in razvrščanje prispevkov, poznavanje tehničnih podrobnosti, oblikovanje in postavitve ter na koncu priprava za tisk so cilji, ki zahtevajo od učiteljev znanje urednikovanja, pisanja, oblikovanja publikacije, lektoriranja in računalniškega pismenstva. Urejanje časopisa po navadi prevzamejo učitelji slavisti, seveda pa je delo primerno tudi za učitelje drugih predmetov npr. razrednega pouka, knjižničarje ali tiste, ki jih to veseli. Pomembno je tudi sodelovanje med učitelji, saj je vsak učitelj mentor svoji skupini ustvarjalcev, pa naj bo izdelek besedilo, risba, fotografija ... Za konec pa pride prav tudi pomoč računalniškega strokovnjaka.

Postavite osnove za delo

Že 12 let urejam šolski časopis. Na šoli se projekta lotevamo z vso resnostjo, vanj vložimo veliko časa, znanja, izkušenj, truda in konec koncev tudi denarja. Šola oz. šolski sklad financira tiskanje časopisa, kar ni majhen strošek pri nakladi, ki iz leta v leto raste; letos je dosegla 650 izvodov, revija pa kar 64 strani. In vsak učenec, učitelj in zaposleni na šoli prejme brezplačen izvod. Naš časopis je oblikovan kot revija, lahko pa oblikujete tudi časopis ali vezano knjigo. Urejanje publikacije zna biti, vsaj na začetku, ko stvar postavljamo na novo, zahtevno delo. Najprej se je treba odločiti, koliko časa in denarja je šola pripravljena vložiti v projekt. Najbolje je, da se urednikovanje zastavi kot interesna dejavnost, ki se izvaja tedensko ali po dogovoru z učenci. V mesecu ali dveh pred zaključkom so srečanja pogostejša in delo intenzivnejše. Redna srečanja, ki se beležijo kot ID, zagotavljajo tekoče delo in komunikacijo z učenci/novinarji ter povratne informacije o napredku in na koncu olajšajo delo, saj je zasnova časopisa že postavljena. Izdelavo časopisa lahko zastavite tudi kot izbirni predmet »šolsko novinarstvo«. Urednikovanje vključite v LDN predmeta, časopis pa je izdelek. Naš časopis izhaja enkrat letno, saj pogostejše izhajanje

Raznolikost barvnih naslovníc

glede na delo in stroške ni smotno. Ponekod pobirajo prostovoljne prispevke ali naročila za določeno ceno. Šola nameni denar šolskemu skladu, ki z njim smotno razpolaga.

Na začetku učence seznanite s temeljnimi pojmi iz šolskega novinarstva. Pomagate si lahko z literaturo. Predstavite osnovne pojme, kot so: članek, rubrika, uvodnik, intervju ... predstavite razne besedilne vrste, ki se jih lahko poslužujejo, novinarsko etiko, bonton, ki je nujen za sodelovanje s sovrstniki in odraslimi.

Katere učence izbrati za sodelovanje?

Če izvajate ID ali poučujete izbirni predmet, seveda delate s tistimi učenci, ki so se prijavili. Učence naj bi tovrstno delo zanimalo in veselilo, vsekakor pa hkrati potrebujejo tudi nekaj poguma in spretnosti, iznajdljivosti, primernih komunikacijskih sposobnosti, veščine pisanja, računalniško znanje – predvsem pa morajo biti zanesljivi. Časopis mora biti narejen do roka, pa če učenci opravijo svoje obveznosti ali ne. Seveda vseh tovrstnih lastnosti ne najdemo pri vseh učencih. Včasih delo ostane nam mentorjem, ki smo odgovorni za končni izdelek. Učence spod-

Jubilejna izdaja ob 60. obletnici šole

bujamo k delu, jim pomagamo, jih usmerjamo, poudarjamo pomen zanesljivosti. Lažje je sodelovati z učenci višjih razredov, seveda pa se najde delo za vsakogar. Če imate možnost, k delu povabite učence, s katerimi želite sodelovati. Tako bo delo v veselje tudi vam. Pogosto se zgodi, da začetnemu navdušenju sledi vse večji upad interesa, bolj ko se bližamo koncu šolskega leta. Poskrbite, da bodo učenci, če ne bodo ocenjeni, za svoje delo pohvaljeni ali kako drugače nagradjeni.

Raznolikost vsebinskega dela

Ko zastavite osnovne tehnične zadeve, se lahko lotite konkretnih opravil. Delo vedno delim na raziskovalno/ustvarjalno in administrativno. Učenci – novinarji so zadolženi za pisanje člankov. Teme lahko izberejo sami ali jih poiščemo skupaj. To so poročila o letnem dogajanju na šoli, npr. projekti, ekskurzije, dobrodelne akcije, tabori, šole v naravi, delo šolske skupnosti in otroškega parlamenta, tekmovanja, natečaji ... Drugi sklop predstavljajo izvenšolske teme, npr. intervju z znano osebnostjo, predstavitev športa, potopis ... V tretji sklop vključujem zabavne in lahkotnejše teme, npr. recepte, literarne kritike oz. predstavitev prebranih knjig, zabavne anekdote, humor, stripe, pobarvanke ... Učenci potrebujejo osnovno znanje za delo z računalnikom in uporabo wordovega programa, da znajo samostojno natipkati in urediti besedilo. Poudarjam, da morajo učenci pisati iz lastnih izku-

šenj oz. znanja, tako da se teme prispevkov razdelijo glede na interese in predvsem poznavanja teme. Pomagajo si lahko z različnimi viri, ki pa jih ustrezno navedejo oz. citirajo. Najvrednejši so seveda popolnoma avtorski prispevki. Tako pišejo o športnih temah učenci, ki se s športom ukvarjajo, projekte pokrivajo učenci, ki v njih sodelujejo, intervjuja se lotijo učenci, ki intervjuvanca poznajo ipd. K pisanju povabim tudi učitelje, njihovi prispevki so dobrodošli, učenci jih z zanimanjem prebirajo, čeprav je odziv bolj skromen. Najdragocenejši in hkrati najboljšežnejši prispevki za šolski časopis so literarni prispevki. To so pesniška in pripovedna besedila (dramskega še nismo imeli). Avtorji so lahko vsi učenci od 1. do 9. razreda. Besedila nastajajo v okviru pouka kot del učenja ali pa jih učenci ustvarjajo doma. Vedno se najde nekaj ljubiteljskih pesnikov in piscev. Besedila prvi pregledajo in odberejo že razredni oz. predmetni učitelji, potem pa jih posredujejo uredniku. Ta izbere besedila, ki jih bo objavil. Včasih dobim več istovrstnih besedil (spisov ali pesmic) na isto temo. Seveda ne objavim deset enakih, temveč izberem boljše, čeprav se zavedam, da bo nekaj otrok razočaranih. O objavi presodimo tudi glede na prostor v časopisu.

Časopisu dodamo likovne izdelke in fotografije. Likovne izdelke je potrebno »skenirati« in postaviti v .jpg format. Boljšo kakovost dosežemo, če jih fotografiramo in vstavljamo kot fotografije. Enako obravnavamo tudi stripe in podobne zaključene izdelke, ki kombinirajo besedilo z risbo.

Kazalo	UVODNIK
60 let OŠ Vrhovci.....1	Dragi šolarji, učitelji in ostali bralci
Prostovoljstvo.....9	UF, letos je bilo leto polno dogodkov, da naš časopis kar poka. Komaj nam je uspelo vse »stlačiti« na papir, največji dogodek pa nas čaka danes, na dan, ko bo izšel tudi naš časopis. S prispevki v časopisu in priveditvijo na šoli bomo počastili 60. leto, kar obstaja naša šola.
Iskrice.....10	Od skromnih začetkov v 6 učilnicah pa do danes je šola doživela veliko sprememb. Veseli nas, da šola raste in mi z njo.
Točke pomožke.....11	Preberete lahko o zanimivih projektih, dejavnostih in ekskurzijah, odkrijete kakšno skrivnost učiteljev, predvsem pa se zabavate in povešate z nami. Zahvaljujemo se vsem sodelujočim, novinarjem in mladim literatom, ki se veselijo objave svojega dela v časopisu.
Prvič pri.....13	Skoraj poletni pozdrav in veselo praznujte z nami.
Superfaca.....14	Uredništvo Vrhovškega šolarja
Vrhovška vreča.....15	
Projekt EU.....16	
Intervju z Aljo.....24	
Literarni kot(i)ček.....28	
Šola v naravi.....53	
Knjižni kotiček.....55	
Potepanje po Islandiji.....56	
Recept.....58	
Uganke.....59	
Horoskop.....60	
Crossword.....61	
Strip.....63	

NAZIV PUBLIKACIJE: Vrhovški šolar
IZDAJATELJI: OŠ Vrhovci, Cesta na Bokalce 1, 1000 Ljubljana, ravnateljica Marjanca Vampelj
LETO IZDAJE: 2018
NAKLADA: 650
TISKARNA: BOŽNAR & PARTNER, VIZIJE TISKA D.O.O.
UREDNIKA: Tina Upovšek Željko
OBLOKOVANJE IN POSTAVITEV:

NASLOVNICA:

Kreativnost učencev ne pozna meja

Besedila lahko sprejemate v elektronski ali pisni obliki. Najbolje je sprejemati besedila v elektronski obliki. Vnaprej določite font pisave in slog brez oblikovanja. Tako se vam pri končnem sestavljanju strani ne bo podiralo oblikovanje in ne bo preveč popravljanja slova (največkrat dobim barvne naslove, kombinacije različnih pisav, velikosti črk, vložene izrezke ali slike). Revijo oblikujte v enotnem slogu – en font (velikost in pisava) za naslove in podnaslove, drugi za besedila; lahko pa izberete en slog za resne teme in drugega za zabavnejše prispevke. Besedila v papirnati obliki pretipkajo učenci, ki radi tipkajo, ne zanima pa jih toliko pisanje avtorskih besedil. Vedno se najde nekaj takih učencev.

Končno sestavljanje pa prevzamem jaz. Iz prejšnjih let imam izdelan kalup, v katerega vstavljam besedila. Izberem zaporedje prispevkov; začnem s članki in stalnimi rubrikami, sledijo literarni prispevki, zaključim z lahkotnejšimi in zabavnimi prispevki. Članke opremim z avtorskimi fotografijami, ki ji posnamejo učenci ali učitelji ob dogodkih. Vmes v prazne prostore vstavljam risbe, da zapolnim stran in popestrim besedila. Fino je, če se risbe vsaj delno ujemajo z vse-

bino, ni pa nujno, ker so samostojni izdelek. Vsa besedila in risbe se opremi z navedbo avtorja in razreda. Končno različico moramo pregledati, lektorirati in korigirati, kar navadno prevzamem sama, saj to zahteva večurno delo. V literarne prispevke najmanj posegam, popravljam zgolj pravopisne napake, saj tudi napake odsevajo dragocene in simpatične pripombe o avtorju. V strokovne prispevke bolj posegam, saj gre v prvi vrsti za informacijo in obveščanje o dogodkih ali stvareh.

Priprava na tisk

Če gre časopis v tisk v tiskarno, se ga »zaklene« v pdf format. Tako dokument pridobi manjšo velikost in se ga lahko pošilja preko e-pošte. Zaklepanje tudi prepreči, da se pokvari urejanje ali prelom, kar se skoraj vedno zgodi, če dokument odpiramo v drugi različici Worda. Število strani naj bo deljivo s 4, v kolikor je časopis v A4 formatu, da ne ostajajo na koncu prazne strani. Če izberete drugačen format, se prej pozanimajte, koliko strani naj ima, da bo tiskanje kar najbolj ekonomično. Če je časopis cel v črno-belem tisku ali barvnem, je lahko združen v en dokument, v kolikor imate barvni ovitek in črno-belo sredico, ga ločite v dva dokumenta, ker gre za dva različna tiska. Barvna različica seveda močno podraži časopis, zato je pri nas barven samo zunanji ovitek. To velja izkoristiti za vpadljivo in barvno naslovnico. Pri večji nakladi je seveda tiskanje bolj ekonomično, pri manjši pa fotokopiranje. Najcenejša vezava je žičnata, dražje je lepljenje ali šivanje. Pri vezavi upoštevajte malo več roba na notranji strani, saj vezava pobere kar nekaj prostora. Kakorkoli se odločite, prej preračunajte vse možnosti, ki jih imate na voljo.

Zaključek

Kratek povzetek mojega dela naj vas ne odvrne od urednikovanja, saj ni tako zahtevno, kot se sliši. Vsako leto delo steče lažje in hitreje. Zastavite si lahko popolnoma poljubne, a dosegljive cilje. Zavedam se, da vsako delo potrebuje svež veter in ideje, tako da vsako leto sodelujte z nekaj novimi novinarji/učenci, pa tudi urednika velja zamenjati na vsake toliko časa.

